

Klasje

HRVATSKO DRUŠTVO LJUBLJANA / HRVAŠKO DRUŠTVO LJUBLJANA

12

PROSINAC/DEC.

2024

9 772386 006006

Sretan Božić te puno poslovnog uspjeha, zdravlja i sreće u nadolazećoj 2025. godini žele vam članovi Hrvatskoga društva Ljubljana

Vesel božić ter veliko poslovnih uspehov, zdravja in sreče v prihajajočem letu 2025 vam želimo člani Hrvatskega društva Ljubljana

NAKLADNIK / ZALOŽNIK

HRVATSKO DRUŠTVO LJUBLJANA, BRILEJEVA ULICA 14,
1000 LJUBLJANA

ODGOVORNI UREDNIK

FILIP BOŽIĆ

UREDNIK

MILAN PAVELIĆ

UREDNIČKI ODBOR

FILIP BOŽIĆ, MILAN PAVELIĆ

LEKTORICA

MILA VUJEVIĆ

PRIJELOM

BOEX DTP, D. O. O.

FOTOGRAFIJE

MARINKO BARIŠIĆ, MARJAN CERAR

NAKLADA

100 PRIMJERAKA

LIST JE IZAŠAO ZAHVALJUJUĆI POTPORI

Javnog sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti,
Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i
članova Hrvatskoga društva Ljubljana

- 03.** Uvodnik
- 04.** Bašćanska ploča
- 06.** Dopunska nastava hrvatskog jezika
- 08.** 20. Put prijateljstva
- 15.** KUD Virovitica
- 17.** Duša
- 19.** Rodu u pohode
- 22.** Hrvatska katolička misija
- 26.** Josip Juraj Strossmayer
- 28.** Gostovanje KUD-a Petar Preradović
- 30.** Berlin
- 32.** 11. međunarodni festival Črnuče
- 33.** Nastavak suradnje i prijateljstva Đurđevca s Hrvatskim društvom Ljubljana
- 35.** Osjeti Hrvatsku
- 36.** Radionice "Ruže hrvatske" Tavankut
- 38.** Sekcija ručnih radova "Ruža hrvatska" na Picokijadi u Đurđevcu
- 40.** Pjesme
- 41.** Predblagdansko druženje
- 43.** Fiš-paprikaš
- 44.** Šufnudle

Uvodnik

Poštovani članovi i prijatelji Hrvatskoga društva Ljubljana,

još jedna godina našega zajedničkog putovanja bliži se kraju, a s njom dolazi i trenutak da se osvrnemo na sve što smo zajedno postigli. Hrvatsko društvo u Ljubljani, kao nositelj hrvatske kulture, jezika i tradicije u slovenskoj prijestolnici, ponosno stoji kao most između dvaju naroda, čuvajući hrvatsku baštinu i stvarajući nove veze.

Ova godina bila je ispunjena brojnim aktivnostima koje su nas povezale više nego ikada. Od kulturnih večeri, radionica ručnih radova, pa do jubilarne 20. karavane Put prijateljstva Vukovar – Ljubljana svaka aktivnost imala je svoju posebnu ulogu u jačanju naše zajednice. Osobito smo ponosni na naše mlade, koji su kroz programe poput škole hrvatskog jezika pronašli način da ostanu povezani s korijenima, čuvajući tako identitet i kulturno naslijeđe za buduće generacije.

Nastupajući izazovi, poput očuvanja jezika u dijasporskoj sredini, traže od nas ne samo održavanje postojećih aktivnosti već i inovativne pristupe kako bismo se prilagodili modernom načinu života. Naša zajednica dokaz je da je moguće zadržati kulturni identitet, a ujedno i aktivno sudjelovati u širem društvenom okruženju u kojem živimo.

U ovogodišnjem Klasju želimo vam predstaviti priče i događaje koji su obilježili našu godinu, ali i razmišljanja o tome kako možemo još više doprinijeti razvoju i jačanju hrvatske zajednice u Ljubljani. Zahvaljujemo svim članovima, dobrovoljcima i prijateljima društva na njihovom neprocjenjivom doprinosu bez kojeg ne bismo mogli ostvariti sve ono što smo planirali.

Želimo vam ugodno čitanje i nadamo se da ćete na ovim stranicama pronaći nadahnuće i motivaciju za zajednički rad u novoj godini. Zajedno nastavimo graditi mostove prijateljstva i kulturne razmjene, čuvajući našu tradiciju, ali i otvoreno zakoračimo u budućnost.

S poštovanjem
Filip Božić, predsjednik HDL-a

IZVOĐENJE AKTIVNOSTI OMOGUĆILI SU:

REPUBLIKA HRVATSKA
Središnji državni ured za Hrvate
izvan Republike Hrvatske

Jskd

JAVNI SKLAD REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA KULTURNE DEJAVNOSTI

Bašćanska ploča

BAŠĆANSKA PLOČA – JEDAN JE OD NAJDRAGOCJENIJIH hrvatskih spomenika: najdulji i podacima najbogatiji među najstarijim hrvatskim glagoljskim natpisima, nastao oko 1100. godine. U 13 redaka (gotovo 100 riječi) natpis je uklesan na ploči od bijeloga vapnenca veličine 199 x 99,5 x 9 cm. Govori o tome kako hrvatski kralj Zvonimir daruje neku “ledinu” (zemlju) Svetoj Luciji (u Jurandvoru kod Baške na otoku Krku). Glagoljica Bašćanske ploče ide u prijelazni tip između oble i uglate glagoljice. Gornjim rubom teče istaknuta bordura s ornamentalnim motivom lozice u istoj stilizaciji na ukrašenim dijelovima crkvene arhitekture na hrvatskoj obali u kasnom XI. st. i XII. st. Izvorno je bila lijeva pregradna ploča na kamenoj crkvenoj pregradi koja je dijelila redovnički kor pred oltarom od vjernika u crkvenoj lađi u benediktinskoj crkvi Svete Lucije u Jurandvoru kod Baške na otoku Krku.

U tituli kralja Zvonimira – “kralj hrvatskij” – na Bašćanskoj ploči prvi je put na hrvatskom jeziku zapisano hrvatsko nacionalno ime (otud naziv Zvonimirova ploča, Kraljevska ploča). Njezin je natpis temeljni

tekst od kojega polazi svako istraživanje hrvatskoga jezika i književnosti. Kad se uvidjelo da Sveta Lucija više nije povoljno mjesto za čuvanje Ploče i da je treba spasiti od propadanja, očuvati je za “najdalja pokoljenja”, jer “pripada svima nama”, odlučeno je da se iz Jurandvora prenese u Jugoslavensku akademiju znanosti i umjetnosti u Zagrebu, da se očisti, uredi i na počasno mjesto postavi u palači Akademije. U ime Akademije Ploču je preuzeo u Krku pred zoru 30. kolovoza 1934. jezikoslovac Stjepan Ivšić, a u ime Konservatorskoga ureda liturgičar i povjesničar umjetnosti Dragutin Kniewald. U Zagreb je stigla 31. kolovoza teretnim autom sa Sušaka. Ivšić je nadahnuto opisao prijenos Ploče i nazvao je “zlatnom pločom” hrvatskoga jezika, našim “dragim kamenom”, “dragim kamikom” koji će Hrvati čuvati “dok bude koljena Hrvata”. U Akademiju će “dolaziti mnogi poklonici naših narodnih svetinja”; pred njom će osjećaj pijeteta “obuzimati svako pravo naše srce”.

O Bašćanskoj ploči postoji opsežna literatura. Prvi je na nju upozorio 1851. godi-

Natpis na Bašćanskoj ploči

ne bogoslov Petar Dorčić, kasnije župnik u Baški. Od tada su je čitali i proučavali mnogi: Ivan Kukuljević Sakcinski, Franjo Rački, Ivan Črnčić, Vatroslav Jagić, Rudolf Strohal, Josip Hamm, Vjekoslav Štefanić, Eduard Hercigonja, Mateo Žagar, Lujo Margetić i drugi, ponajviše Branko Fučić. Čitanje natpisa odgonetavalo se postupno jer je tekst na više mjesta nečitljiv. Najpotpunijim se smatra čitanje Branka Fučića. On se služio rezultatima prethodnika i suvremenika i nadgradio ih vlastitim ispravcima i tumačenjima. Njegovo čitanje prenosimo.

Bašćanska je ploča nadahnula skladatelje i pjesnike: K. Fribeca (kantata za sola, zbor i komorni orkestar, 1977.); S. Šuleka (skladba za zbor a capella, 1980.) i Lj. Kuntarića. O Bašćanskoj ploči pjesme su napisali: Vladimir Nazor, Silvije Strahimir Kranjčević i Josip Pupačić.

Transkripcija teksta Bašćanske ploče na latinici:

Az, v ime Otca i Sina i Svetago Duha. Az opat Držiha pisah se o ledine, juže da Zvanimir kralj hrvatskij v dni svoje v Svetuju Luciju – i svedomi: župan Desimira Krbave, Mra-

tin v Lice, Pribineža posal Vinodole, Jakov otoce. Da iže to poreče, klni j Bog i dvanadeste apostola i četiri evanjelisti i svetaja Lucija, amen. Da iže sde živet, moli za nje Boga.

Az opat Dobrovit zdah crekav siju i svojeju bratiju s devetiju v dni kneza Kosmata obladajućago vsu Krajinu. I beše v ti dni Mikula v Otočci s svetuju Luciju v jedino.

Tekst pretočen u suvremeni hrvatski književni jezik:

Ja, u ime Oca i Sina i Svetoga Duha, ja opat Držiha pisah ovo o ledini koju dade Zvonimir, kralj hrvatski, u svoje dane Svetoj Luciji, i svjedoci: Desimira, župan u Krbavi, Mratin u Lici, Pribineža, posal u Vinodolu, Jakov na otoku. Da tko to poreče, neka ga prokune Bog i 12 apostola i 4 evanđelista i sveta Lucija, amen. Da tko ovdje živi, moli za njih Boga. Ja opat Dobrovit zidah crkvu ovu s moje braće devetoro u dane kneza Kosmata koji je vladao svom Krajinom. I bješe u te dane Mikula u Otočcu sa Svetom Lucijom zajedno.

Izvor: Hrvatska akademija
znanosti i umjetnosti

Dopunska nastava hrvatskog jezika i kulture u suradnji s Hrvatskim društvom Ljubljana

HRVATSKO DRUŠTVO LJUBLJANA već dugi niz godina omogućuje provođenje nastave hrvatskog jezika i kulture, čime aktivno doprinosi očuvanju hrvatske baštine među mlađim generacijama. U školskoj godini 2024./25. nastavu pohađa petero učenika, što znači dvoje učenika više nego u prošloj školskoj godini.

Ova nastava pruža jedinstvenu priliku za djecu i mlade da kroz jezik i kulturu njeguju vezu s matičnom zemljom. Nadamo se kako će se u budućnosti još veći broj učenika uključiti u program, čime bi se dodatno ojačala prisutnost hrvatskog jezika u Ljubljani i okolici. Aktivno djelovanje Hrvatskog društva Ljubljana ključna je podrška u ostvarivanju tog cilja jer omogućuje da informacije o ovoj vrijednoj inicijativi budu dostupne što širem krugu ljudi.

Posebnu toplinu u ove blagdanske dane unosi tradicija darivanja: zahvaljujući gos-

podinu Paveliću i njegovoj supruzi Ankici, koji su u ime Hrvatskog društva Ljubljana darovali poklone i slatkiše, učenici su i ove godine doživjeli trenutke radosti. Ovaj znak pažnje ne samo da je razveselio učenike, već je obogatio njihovo iskustvo učenja i povezivanja s vrijednostima zajedništva i života.

Zahvaljujemo Hrvatskom društvu Ljubljana na kontinuiranoj podršci i suradnji, koja omogućuje uspješno provođenje ovog važnog programa te doprinosi očuvanju hrvatskog identiteta i kulture u Sloveniji.

Melita Jušić, izaslani djelatnik Ministarstva znanosti i obrazovanja u Sloveniji

Dvadeset godina karavane “Put prijateljstva Vukovar – Ljubljana 2003. – 2024.”

NEKOLICINA NAS HRVATA KOJI ŽIVIMO U SLOVENIJI osjetili smo potrebu da Gradu Heroju Vukovaru i njegovim hrabrim braniteljima na simboličan način izrazimo divljenje, zahvalnost i počast za sve što su učinili za našu matičnu domovinu nesebično i ustrajno braneći svoj grad na Dunavu u Domovinskom ratu.

U proljeće 2003. godine skupina nas rekreativnih biciklista odlučila se prigodom Dana državnosti Hrvatske i Slovenije krenuti na Put prijateljstva Ljubljana – Vukovar. I tako skupina od osam biciklista 23. lipnja 2003. kreće na put do 500 kilometara udaljenoga Vukovara. Polazak je bio na mjestu prve podrške, pred Veleposlanstvom Republike Hrvatske. Karavanu od sedam biciklista ispratio je tadašnji veleposlanik Republike Hrvatske Celestin Sardelić zajedno sa svojim suradnicima Nikolom Lekom i Zorislavom Preksavcom. U tako skromnim početnim materijalnim mogućnostima vrlo potrebnu i značajnu logističku podršku svim svojim umijećem

nesebično nam je pružio član Hrvatskoga društva Ljubljana Josip Marinić. Uz voditelja biciklističke karavane Milana Pavelića u ekipi na startu bili su još Franci Ahačić, Franci Gliha, Željko Jadanić, Branko Krušec, Ilija Mištrafović i Ivo Rupčić, a kao prateća osoba u automobilu bila je Dragica Mištrafović. Ideja o nastanku i rođenju Puta prijateljstva Vukovar – Ljubljana živjela je u skupini nas prijatelja biciklista još u vrijeme agresije na Hrvatsku, a posebice u vrijeme teškoga razaranja Vukovara i velikih patnji Vukovarčana. Od tih dana među nama je stalno gorjela želja i potreba da se približimo i suosjećamo s herojskim gradom Vukovarom i Vukovarčanima te da im pružimo svoju nesebično podršku i pomoć. Željeli smo to učiniti u povezivanju sportskoga duha i prijateljstva Slovenije i Hrvatske, Ljubljane i Vukovara te svih slovenskih i hrvatskih općina na putu koji smo osmislili kao Put prijateljstva i biciklističke karavane Vukovar – Ljubljana. Prva karavana, u kojoj su bila nas osmorica Hr-

vata i Slovenaca, zaljubljenika u sport i druženje, krenula je 23. lipnja 2003., ispraćena ispred Veleposlanstva Republike Hrvatske na Gruberjevom nabrežju u Ljubljani, skromno, ali s ponosom i dostojanstvom, što čini humanitarnu vrijednost koja će trajati i o kojoj će se puno govoriti u budućnosti.

Itako je doista bilo, a duboko sam uvjeren da će tako još dugo biti jer to već potvrđuje dvadeseta karavana na Putu prijateljstva Vukovar – Ljubljana koja je održana 2024. godine. S pedalama naših bicikala, brojnim susretima na ovim putovima gradili smo prijateljstva i izgradili lijepu tradiciju koja stalno potiče nove ideje u našim podršcima Gradu Heroju Vukovaru. I više od toga jer svake se godine pletu nove veze između općina na našem putu, koje se postupno oplođuju u gospodarskoj i kulturnoj suradnji. U tome značajan doprinos daje Hrvatsko društvo Ljubljana i Savez hrvatskih društava u Sloveniji, koji organizacijom Puta prijateljstva Vukovar – Ljubljana sva-

ke godine na najbolji način potvrđuje kako iseljena Hrvatska, odnosno Hrvati u prijateljskoj Sloveniji zajedno sa svojim prijateljima Slovencima sa skromnim sredstvima mogu učiniti velik korak prema zbližavanju dviju država, Slovenije i Hrvatske, te dva naroda, slovenskoga i hrvatskoga. To činimo u sjećanje na rat i njegove strahote, najvidljivije u Gradu Vukovaru, uvjereni u trajni mir i prijateljstva prema svim narodima, posebice prema susjedima.

Kada se mi sudionici susrećemo s predstavnicima gradova kroz koje prolazi karavana, kada čujemo njihove pozitivne ocjene i pohvale sa željom da ova manifestacija prijateljstva živi i postane tradicija, onda te njihove riječi primamo kao svoju najveću nagradu za to što već godinama činimo. I više od toga. Rastu novi plodovi, pa u našim karavanama sudjeluju i biciklisti iz gradova kroz koje prolazimo, primjerice iz Vukovara, Osijeka, Svete Nedelje, Đurđevca, Sevnice, Grosuplja i Ljubljane, a među

njima i po koji gradonačelnik. Gradovi na Putu prijateljstva doživljavaju biciklističku karavanu kao jedan od svojih značajnih događaja godine. Karavana postaje dio njihovog kalendara gradskih događanja.

Ovogodišnja, dvadeseta karavana pokazala je i dokazala da entuzijazam, dobra volja, izuzetno mnogo osobnoga odricanja i mukotrpnoga rada donosi velik uspjeh i priznanje i kod najvećih pesimista, a takvih u ovih dvadeset godina nije bilo malo.

Dvadeseta karavana ove je godine postigla svoj cilj prevozeći petsto kilometara i bila s oduševljenjem prihvaćena u svih

petnaest gradova domaćina kroz koje prolazi i uspostavlja nove kontakte na području sporta, kulture i gospodarstva. Poseban događaj bio je u Vukovaru, gdje smo mi organizatori donirali deset dječjih bicikala udruzi Breza. Podružnica Breza Vukovar aktivno djeluje na području Grada Vukovara od 2018. godine s ciljem prevencije poremećaja u ponašanju djece osnovnoškolske dobi kroz program socijalne usluge poludnevno boravka. Na odlasku karavane iz Vukovara prema Gradu Osijeku zamjenik gradonačelnika Grada Vukovara gospodin Filip Sušac zaželio je karavani sretan put

i uputio srdačne pozdrave svim gradovima kroz koje karavana prolazi. Putujući po ugodnom vremenu i u još boljem raspoloženju karavana dolazi u Našice, gdje je dočekuje zamjenik gradonačelnika gospodin Krešimir Žagar sa svojim suradnicima i članovima gradskih udruga te članovima BK Našice. Paljenjem svijeće i minutom šutnje kod spomenika Uskrsla Hrvatska karavana svake godine odaje počast svim žrtvama Domovinskoga rata. Naš domaćin pripremio je za karavanu u obnovljenom dvorcu Pejačević koji se nalazi u gradskom parku obilan i ukusan ručak, a nakon toga bilo je vrijeme za polazak. Sudionike karavane na Trgu bana Josipa Jelačića u Virovitici dočekuje gradonačelnik Ivica Kirin, pročelnik Alen Bjelica i gradska glazba Virovitice, koja djeluje više od 140 godina. Srdačno ozračje nastavile su pripremišći program Virovitičke mažoretkinje. Na odlasku iz rodnoga grada osjećaji čine svoje, ali pred karavanom

je posljednja dionica prvoga dana i dolazak do dragih prijatelja u Đurđevac. Mnoštvo građana i gradonačelnik gospodin Hrvoje Jančić dočekali su karavanu u Starome gradu uz već tradicionalni pucanj iz staroga topa koji je obavio kapetan grada gospodin Željko Kožarić. Naši dragi prijatelji picoki dali su si truda i za dvadeseti rođendan karavane pripremili slasnu tortu koja je još jedan dokaz više koliko je karavana prihvaćena u Podravini i Gradu Đurđevcu.

Drugi dan putovanja karavana iz Đurđevca odlazi do Bjelovara, gdje je srdačno dočekuje Igor Brajdić, zamjenik gradonačelnika Grada Bjelovara. U Gradu Vrbovcu karavanu je dočekao gospodin Robert Hajić, koji je u ime grada sudionicima karavane pripremio okrjepu i slastan ručak u Motelu Marina, tradicionalnom odredištu karavane. Odlaskom iz Vrbovca karavana se zaustavlja kod spomenika Hrvatska kocka i paljenjem svijeća odana je počast poginu-

lim, umrlim i nestalim braniteljima i žrtvama Domovinskog rata. Na trgu Stjepana Radića u Zagrebu sudionike karavane primio je zamjenik gradonačelnika gospodin Luka Korlaet sa suradnicima, koji je čestitao dvadesetu obljetnicu projekta "Put prijateljstva Vukovar-Ljubljana" i zaželio da se hvalevrijedan projekt još dugo godina nastavi. Karavanu u drugom danu putovanja put vodi u Svetu Nedelju i konačni cilj toga dana Samobor. Zamjenik gradonačelnice grada Samobora Petar Burić i predstavnik za nacionalne manjine u Samoboru Goran Gorše dočekuju karavanu na Trgu kralja Tomislava i svi odlaze na ukusne samoborske krempite. Večera i odmor prijali su u lijepo i skromno uređenom hotelu Lavica.

Subota je i treći dan putovanja, karavana iz Samobora kreće prema Sloveniji i Sevnici, gdje je u lijepo uređenom parku dočekuje gradonačelnik Srečko Ocvirk i biciklisti BK Sevnica. Odmor, druženje i razgovor članovi karavane koriste i za manje popravke

na svojim prijevoznim sredstvima. Nakon ugodnog druženja i vožnje od Sevnice karavana dolazi u grad Trebnje, gdje je gospođa gradonačelnica Mateja Povhe dočekuje i srdačno pozdravlja. Svakim okretajem pedala karavana je sve bliže svojem konačnom cilju, u ugodnoj vožnji karavana stiže u Grosuplje. Na putu do Grosuplja karavana se zaustavi na Medvedjeku i paljenjem svijeće kod spomenika oda počast poginulima za samostalnu Sloveniju. Gradonačelnik Grosuplja dr. Peter Verlič karavanu dočeka u prostorima vatrogasnoga doma te uz okrjepu i razgovor poželi sretan put do konačnog cilja u Ljubljani. U Ljubljani je doček karavane pred Magistratom svečan jer je dvadeseta godišnjica, a i taj dan je u Ljubljani organizirana priredba Osjeti Hrvatsku. Mnoštvo građana i turista svojim prisustvom uljepšali su dolazak biciklista kojima je u prostorijama Magistrata organiziran kulturni program u izvedbi HKD Međimurje iz Ljubljane i MKUD Ivan

Car. Dogradonačelnik Ljubljane gospodin Dejan Crnek u svom obraćanju zahvalio je karavani za dvadeseti rođendan još puno uspješnih i sigurnih kilometara od Vukovara do Ljubljane i još veću suradnju gradova na svim područjima. Prijem u Magistratu članovi karavane završili su humanitarnom akcijom u kojoj je podijeljeno deset dječjih bicikala udruzi "Veriga dobrih ljudi". To je program koji nudi humanitarnu pomoć obiteljima s maloljetnom djecom po cijeloj Sloveniji. Konačni cilj trodnevnoga putovanja karavane i ove je godine bio na pikniku koji je organiziralo Hrvatsko društvo Ljubljana. Uz dobru zabavu, ukusno pripremljene delicije na roštilju i hladne osvježavajuće tekućine organizator projek-

ta "20. Put prijateljstva Vukovar – Ljubljana" pripremio je i zahvale za dugogodišnje sudionike karavane.

- Zahvalu za pet godina sudjelovanja u karavani primio je Jani Rajbar.
- Zahvalu za petnaest godina okretanja pedala u karavani primili su Branko Krušec i Roman Cankar.
- Zahvalu za svih dvadeset godina rada u karavani primio je idejni vođa karavane Milan Pavelić.

Druženje gostiju i članova Hrvatskoga društva Ljubljane te biciklista potrajalo je dugo u noć jer se u ovih dvadeset godina nakupilo puno uspomena i lijepih događaja. Za buduće karavane velika mi je želja za osvježanjem ekipe i vodstva karavane.

PREDSTAVIO GRAD VIROVITICU I VIROVITIČKO-PODRAVSKU ŽUPANIJU na Večeri folklor, pjesme i poezije u Republici Sloveniji

Kulturno-umjetničko društvo Virovitica njegujući kulturnu baštinu na području Virovitičko-podravške županije i grada Virovitice svoju aktivnost razvija kroz međunarodnu suradnju i nastupe.

Tako su u subotu 16. ožujka sudjelovali na Večeri folklor, pjesme i poezije u Domu kulture Črnuče u Ljubljani u Republici Sloveniji.

Voditelj programa Roman Končar otvorio je Večer folklor ističući prvi put KUD Viroviticu u zajedništvu s Tamburaškom skupinom Đilkoši i članovima Hrvatskoga kulturnog društva Međimurje Ljubljana.

Večeri folklor, pjesme i poezije organiziralo je Hrvatsko društvo Ljubljana. Njegovanje te tradicije očuvano je do danas uspješnom suradnjom Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Javnog fonda Republike Slovenije za kulturne djelatnosti. To okupljanje Hrvata tradicionalni je događaj i ima iznimnu važnost u očuvanju hrvatske tradicije u Re-

publici Sloveniji i gradu Ljubljani. Čuvanje tradicije Hrvata u Ljubljani iznimno je važno kao uspomena na vlastito djetinjstvo i kulturni identitet Hrvata koji se nalaze izvan domovine, a suradnjom, posjetima i organizacijama svečanosti potiče se ljubav prema vlastitoj kulturnoj tradiciji – rekao je gradonačelnik Virovitice Ivica Kirin.

KUD Virovitica nakon otvorenja programa predstavio se starogradskim plesom iz 19. stoljeća, plesovima Splita i okolice te plesom i pjesmom podravskoga kraja. Društvo je prikazalo običaje tradicionalnih pjesama i plesova Podravine od Pitomače do Čadavice. Uz četiri folklorna nastupa glazbena sekcija izvela je podravsku polku, a Jasmina Stanimirović pročitala je dvije pjesme: “S razlogom” i “Ta mala kap”.

Ovim međunarodnim nastupom KUD Virovitica ostvario je cilj promocije hrvatske kulture izvan Hrvatske te razvijanje osjećaja povezanosti među Hrvatima koji žive u Republici Sloveniji, Virovitičko-podravskoj županiji i gradu Virovitici. Hvala Hrvatskom društvu Ljubljana na pozivu da sudjelujemo u Večeri folklor, pjesme i poezije u Ljubljani, a naši naponi u promi-

canju kulturnog identiteta našega grada, županije i Hrvatske nadam se da će biti pre-

poznati u brojnim aktivnostima društva u Hrvatskoj i izvan njezinih granica.

Matija Gosler
predsjednik KUD-a Virovitica

Povodom dolaska novoga voditelja Hrvatske katoličke misije u Ljubljani mons. dr. Maria Tomljanovića

DUŠA JE NAŠA NJEŽNA I KRHKKA, kao leptirovo krilo. Hrani se ljubavlju, mirom i čežnjom da oko nas cvjetaju dobrota i ljepota. Ona je ono nešto, samozatajno i na površini nevidljivo, a duboko i istinito. Mjesto gdje naša snaga počiva, gdje nam se nade rađaju i kamo se zatičemo onda kada radi samih sebe želimo sami sa sobom biti. Duša je ono što nas, recimo, od cvijeća razlikuje. Njegova duša diše i miriše, a naša i diše i miriše i snagu tijelu daje. U njoj se skriva sve ono što nas u životu vodi, čuva i do cilja nam pomaže dospjeti. Kako god da smo sami, samo svoji, željni neke luke u koju će samo naša lađa uplovljavati, život nas dovodi u situacije kada nam ustreba još netko. Na onoj najosnovnijoj razini to je osoba s kojom dijelimo dobro i zlo, novi život stvaramo. Onda su tu rođaci i prijatelji za koje često osjetimo da su duša naše duše. Na kraju, ali najvažnije, tu je i onaj široki krug, naš narod. Narod u čijem se krilu rodismo, u čijem se jeziku radujemo i tugujemo, jato čije smo ptice, ma gdje da smo gnijezdo svoje savili.

Naš narod hrvatski, ponosan i postojan, pošten i radin, ima jednu osobinu koja ga često nesretnim, a opet na neki način bogatim čini. Rastresli smo se kao maslačkovo sjeme. Ima nas skoro na svakom kontinentu ovog našeg planeta. Negdje smo bujni, cvatemo i snažimo sebe i sve oko sebe, drugdje opet različitih uzroka radi stablo naše je kržljivo i jedva da koji listić ima. Upitamo li se zašto je tako, široka paleta odgovora nam se nudi. Meni, ne znam ni sama zbog čega, kada razmišljam o tome, na misao dođe sintagma **VJERA U BOGA I HRVATSKA SLOGA**.

U te se vrijednosti naši preci zaklinjahu, za njih svoje živote davahu. To su bila vrela

iz kojih su se napajale njihove duše i desnica snagu crpila. Kako vrijeme nosi bremena različita, tako smo i mi Hrvati pustili da ta vrela zarastu u korov stremljenja za bogatstvima koja se novcem i imetkom mjere. **VJERA** i **SLOGA** skoro nečujno šume, posljednjim kapljicama žele duše naše napojiti. Sloga nama Hrvatima kroz vjekove pokazuje sad nasmiješeno, sad opet smrknuto lice. Možda smo zato tako i toliko svijetom raštrkani.

A vjera, čini mi se, uspješnije i do naših duša i do srca put nalazi. Tko zna zbog čega. Između ostaloga možda i zato jer vjera ne traži novac, traži otvoreno srce, iskrenost, ljubav i osjećaj pripadnosti hrvatskom, a u isto vrijeme svekolikom katoličkom stadu.

Duhovni pastiri ni u Hrvatskoj ni u dijaspori nemaju nekih posebnih sredstava pomoću kojih bi okupljali i jačali svoju pastvu. Svojim djelom, molitvom i ophođenjem oni okupljaju vjernike u zajedničkoj molitvi, druženju i ljubavi. A kroz sve to jačaju njihovu svijest o pripadnosti hrvat-

skom nacionalnom korpusu, o potrebi čuvanja i njegovanja svojih korijena, pokazivanja i prikazivanja tko su i što su.

Lijepa sunčana nedjelja 17. studenoga ove godine za nas Hrvate u Ljubljani imala je posebno značenje. Dobili smo novoga voditelja Hrvatske katoličke misije Ljubljana. Naslijedio je fra Marka Prpu, koji je nakon dva desetljeća vođenja misije otišao u zasluženu mirovinu.

Naš novi duhovni pastir je mons. dr. Mario Tomljanović, generalni vikar Riječke nadbiskupije. Na svetoj misi koja je, kao i svake nedjelje, počela u 16 sati u crkvi Marijinoga navještenja na ljubljanskom Tromostovlju novoga voditelja u službu je uveo pomoćni biskup mons. dr. Franc Šuštar, generalni vikar Ljubljanske nadbiskupije. On je predvodio i misno slavlje te zahvalio Ravnateljstvu dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu na trudu koji je okrunjen dovođenjem novoga voditelja misije. Mons. Tomljanović je u nadahnutoj propovijedi govorio o važnosti kršćanske nade, a izrazio je i radost zbog novoga početka i nastavka rada Hrvatske katoličke misije.

Skoro puna crkva vjernika svjedočila je o radosti i zadovoljstvu što smo dobili novoga voditelja i što ćemo ponovno imati misna slavlja na našem lijepom hrvatskom jeziku. Nacionalni ravnatelj dušobrižništva za Hr-

vate u inozemstvu dr. Tomislav Markić na kraju svete mise zahvalio je Ljubljanskoj nadbiskupiji na imenovanju novoga voditelja te Riječkoj nadbiskupiji koja je stavila na raspolaganja mons. dr. Marija Tomljanovića.

Predstavio je novoga voditelja riječima koje donosimo u cijelosti:

„Mons. dr. Mario Tomljanović rođen je 1982. godine u Rijeci, a za svećenika je zaređen 2009. Studirao je u Rimu, gdje je postigao doktorat iz duhovnosti. Vršio je službe župnika u Rijeci i Crikvenici, bio rektorom Bogoslovije te je od 2021. generalni vikar Riječke nadbiskupije.”

Nakon misnoga slavlja družili su se vjernici i dušobrižnici na domjenku. Imali smo prigodu porazgovarati s našim novim voditeljem te mu zaželjeti sretan i blagoslovljen početak rada u misiji.

Na svim licima mogla se iščitati radost zbog dolaska novoga voditelja. Naša misija će tako i dalje poput matice okupljati vjernike i molitvom čuvati i jačati naš hrvatski katolički identitet. To je posebice važno za našu hrvatsku mladež rođenu u Sloveniji koja će osim u obitelji i u misiji njegovati našu katoličku vjeru, hrvatsku kulturu i tradiciju te opstati i ostati Hrvati.

Više o ovome lijepom događaju može se naći na mrežnoj stranici Ravnateljstva dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu.

Rodu u pohode

TEKST:
KATICA PAVKIĆ ŠPIRANEC

Draga uspomena na posjet Hrvatima u Molisu

KAO ŠTO SE RODE SVAKE GODINE gni-jezdu svome vraćaju, tako i ljudi, ako ih život iz zavičaja odvede te se vratiti ne mogu, uspomenu na njega u srcu nose. Hrane je nekom tajnom snagom kojoj ni sami izvora ne znaju, a bit će da je taj izvor ljubav. Ljubav jača od daljine i od vremena, ljubav koja traje dok je svijeta i vijeka.

O toj i takvoj ljubavi razmišljala sam posljednjeg svibanjskog četvrtka davne 2015. godine vozeći se autobusom punim mojih prijatelja, članova Hrvatskoga društva Ljubljana, u posjet moliškim Hrvatima. I mi, Hrvati u Ljubljani, kao i oni u Molisu, nosimo uspomenu na zavičaj, čuvamo je i ljubavlju zalijevamo. Njeguemo svoj lijepi hrvatski jezik i čuvamo bogatu kulturu i tradiciju. I ovaj put, na koji smo krenuli, puni nekog tihog uzbuđenja, bio je kamenčić u mozaiku naših nastojanja da se pove-

zujemo s drugim Hrvatima u dijaspori, da gradimo mostove prijateljstva, jedni druge hrabrimo i obogaćujemo idejama kako ostati i opstati dio hrvatskoga nacionalnog bića, ma gdje bili.

Na poziv našeg prijatelja, sada nažalost pokojnoga Antonia Sammartina, čovjeka koji je svojim bogatim znanstvenim i umjetničkim radom predstavljao pravi bisser u nisci onih pregalaca koji se za očuvanje hrvatskih korijena riječju i djelom bore, imali smo sreću provesti tri nezaboravna dana s ljudima koji i poslije pet stoljeća govore, kako sami kažu "po naše", svoje običaje njeguju, hrvatstvo svoje žive.

Mještani triju mjesta Mundimitra, Filića i Kruča otvorili su nam svoja srca, primili nas raširenih ruku s osmijehom na licu i našom dragom besjedom hrvatskom na usnama. Od prvog susreta, kad smo zajedno

s klapom Lavanda mi i domaćini zapjevali Cocine Ribare, spleli smo se u mrežu rado-
sti koju svoj, kad se sa svojim susretne, u
srcu osjeti.

SVETA LUCIJA UVIJEK JE S NJIMA – MUNDIMITAR

Ljudi i čitavi narodi u povijesti svojoj na brojna iskušenja nailaze, mnoge ih nevolje pogađaju, često se za goli život boriti moraju. U pamćenje naših domaćina najdublje se zarezala turska najezda pred kojom su prije pet vjekova preci njihovi bježati morali. Ostavili su svoje pitome doline i mokre mreže, motike i plugove, svoje blago i domove svoje i preko velike vode, preko Jadrana plavoga spas potražili. Došli su u pokrajinu koja im je morala drugim domom postati.

Legenda kaže da ništa drugo sa sobom ponijeli nisu osim kipa svete Lucije, pomoćnice i zaštitnice. Simbola vjere u pobjedu svjetla nad mrakom, života nad demonima smrti, dobra nad zlim. Ta vjera i njihova zaštitnica dale su im snagu da su u novoj domovini čvrste korijene pustili, pod njezinim suncem poput maslina cvali i rađali, do danas se održali.

Već dugo nisam vidjela toliko zanosa, vjere, ljubavi i nade u očima i na licima kao tog davanog petka u procesiji u čast sv. Lucije u Mundimitru. Ispunilo me neko ne-
svakidašnje osjećanje mira, spokoja, vjere, ljubavi i iznad svega divljenja onome što gledam, doživljavam i u čemu sudjelujem. Dotaknuvši se kipa, kao da sam se dotaknula duše ovih dragih ljudi koji su mi pokazali moć vjere i nade, pravih vrijednosti čiji sjaj ni vjekovi potamnili nisu.

Kamenčić u mozaiku te vjere, tog čuvanja tradicije bit će i prekrasna slika sv. Lucije koju je s mnogo ljubavi i truda navezla Ankica Pavelić, voditeljica naše sekcije ručnih radova “Ruža hrvatska”. Prekrasni ručni radovi naše Anice Strbad izazvali su divljenje posjetitelja izložbe i spleli još čvršće niti prijateljstva i povezanosti.

“NI JEDNO SE MORE NE MOŽE MJERITI S NAŠIM, JADRANSKIM” – FILIĆ

Drugi dan našeg boravka i druženja s molliškim Hrvatima proveli smo u Filiću. Posjet gradonačelniku, susret s ljudima koji se posebno ističu u radu na očuvanju hrvatskih korijena, spontani razgovori s ljudima na ulici, druženje sa župnikom i sveta misa te još mnogo lijepih iskrica u ovom vatrometu prijateljstva.

Posebno me dirnula izložba crteža učelnika tamošnje škole u auli zgrade gradskog poglavarstva.

S panoa mi se smiješila Hrvatska, njezine lijepe pokrajine, ljudi i njihove aktivnosti, pejzaži, sve to nacrtano dječjom rukom, plod ljubavi i inspiracije nevinih duša u kojima plamen hrvatstva gori.

I ne samo slike, široka paleta boja i odsjaja nego i riječi, poezija, stihovi.

I ne bilo koji stihovi, već stihovi hrvatskih pjesnika, ispisani pod sliku pokrajine u kojoj je dotični pjesnik stvarao.

Dugo me se ovako nešto nije dojmilo. U trenutku mi je postalo jasno da učitelji i roditelji ove djece znaju kako se zalijeva hrvatsko stablo da dobre plodove rađa, da je jako i ponosno, da odolijeva olujama vremena i zaborava. Pokazali i dokazali su mi da se to može i postalo mi je puno jasnije kako su se kroz vjekove održali.

A njihov slogan da se nijedno more ne može mjeriti s našim, Jadranskim duboko mi se u pamćenje i u srce urezao.

U meni se probudila neka nova snaga, nova nada da će i moja unučad, unučad svih nas Hrvata koji živimo u Sloveniji, poput ove djece znati ljubiti Hrvatsku, čuvati i razvijati njezinu kulturu i ponosno hrvatske korijene njegovati. A naš lijepi jezik hrvatski kroz pjesmu i priču na buduće rodove prenositi.

ŽIVA VODA, ŽIVA USPOMENA

Puni nezaboravnih dojmova, lijepih doživljaja i snažnih emocija, dočekali smo treći dan našeg gostovanja kod moliških Hrvata. Bio je rezerviran za posjet najvećem mjestu u Molisu, a to je Kruč – Živa voda.

Napila sam se te vode i ponovno se zamislila kako voda povezuje, život svemu daje i uspomene čuva.

Srdačan prijem kod gradonačelnika obogaćen izlaganjem književnika i znanstvenika na osebujnom i zanimljivom, njihovom jeziku. Jeziku koji živi, iako i njihovi mladi idu dalje za boljim životom, jeziku na hrvatskoj osnovi na koju se posijala talijanska besjeda. Knjiga domaćeg pisca, tiskana na poseban način, jedna strana moliški hrvatski, druga talijanski jezik, govori o skrbi da se govor po njihovo sačuva. A taj govor čula sam na ulicama, domaćini su nam se njime kao svoj svome obraćali.

Lijepo je bilo na svetoj misi, a još ljepše na koncertu koji su na želju župnika u izvanredno akustičnoj crkvi izvele naše klape. Bio je to uvod u feštu te večeri.

A fešta je bila prava, velika. Čula se i talijanska kancona i dalmatinska pisma. Pjevalo se, razgovaralo, u veselom raspoloženju prijateljstva sklapala.

Vraćajući se u Ljubljano, razmišljala sam o tom lijepom događaju, o dragim ljudima koje sam upoznala i od kojih sam mnogo naučila.

Najljepše je od svega da su mi pokazali i dokazali da se može sačuvati svoje korijene, svoj jezik i svoju kulturu ako u srcu dosta ljubavi ima. To mi je ulilo nadu da će i moja djeca, moja unučad i oni što će još doći, potomci nas Hrvata u Ljubljani i Sloveniji, budemo li im pravi uzor, ostati i opstati kao Hrvati.

Naš predsjednik, već nekoliko godina nažalost pokojni, Petar Antunović i taj put je pokazao da je jedan od boljih načina kako sačuvati svoj identitet druženje, izmjenjivanje ideja i iskustava sa svojim, Hrvatima koji kao i mi žive u iseljeništvu i Hrvatsku u srcu nose.

Ponovno sam se sjetila našeg dragog A. G. Matoša i njegovih riječi: “DOK JE SRCA, BIT ĆE I KROACIJE”.

Hrvatska katolička misija (HKM) u Ljubljani

Dobili smo novoga voditelja

KADA RAZMIŠLJAM O NAMA HRVATI-MA u Sloveniji, ne znam ni sama zbog čega, na misao mi dođe sintagma VJERA U BOGA I HRVATSKA SLOGA.

U te se vrijednosti naši preci zaklinjahu, za njih svoje živote davahu. To su bila vrela iz kojih su se napajale njihove duše i desnica snagu crpila. Kako vrijeme nosi bremena različita, tako smo i mi Hrvati pustili da ta vrela zarastu u korov stremljenja za bogatstvima koja se novcem i imetkom mjere. VJERA i SLOGA skoro nečujno šume, posljednjim kapljicama žele duše naše napojiti.

Sloga nama Hrvatima kroz vjekove pokazuje sad nasmiješeno, sad opet smrknuto lice. Možda smo zato tako i toliko svijetom raštrkani.

A vjera, čini mi se, uspješnije i do naših duša i do srca put nalazi. Tko zna zbog čega. Između ostaloga možda i zato jer vjera ne traži novac, traži otvoreno srce, iskrenost, ljubav i osjećaj pripadnosti hrvatskom, a u

isto vrijeme svekolikom katoličkom stadu.

Duhovni pastiri ni u Hrvatskoj ni u dijaspori nemaju nekih posebnih sredstava pomoću kojih bi okupljali i jačali svoju pastvu. Svojim djelom, molitvom i ophođenjem oni okupljaju vjernike u zajedničkoj molitvi, druženju i ljubavi. A kroz sve to jačaju njihovu svijest o pripadnosti hrvatskom nacionalnom korpusu, o potrebi čuvanja i njegovanja svojih korijena, pokazivanja i prikazivanja tko su i što su.

Mi Hrvati u Sloveniji u specifičnom smo položaju. Relativno blizu domovini, često kao da nas se zaboravlja. Kako drukčije objasniti da u Ljubljani nemamo svojih prostorija u kojima bismo razvijali sve one aktivnosti koje bi jačale i čuvale hrvatstvo naše.

Zahvaljujući prijateljskom razumijevanju ljubljanskih franjevac, mi u crkvi Marijinog navještenja imamo nedjeljnu svetu misu, vjeronauk, probe pjevačkog zbora i na kraju svake godine Božićne dane hrvatskih

katolika. To je naš praznik, tada se okupimo u najvećem broju, dolaze visoki gosti iz Hrvatske te Bosne i Hercegovine, u molitvi i druženju svi smo jedno veliko hrvatsko srce.

Puna dva desetljeća naše okupljanje na misnim slavljinama, našu mladež na vjeronauku, uređivanje našega lista "Izlazak" vodio je i o svemu se brinuo fra Marko Prpa. Ove godine otišao je u zasluženu mirovinu, a mi smo nakon popriličnoga čekanja dobili novoga voditelja.

Ovom prigodom vratit ćemo se u prošlost te se upoznati s počecima i daljnjim tijekom okupljanja hrvatskih katolika u Ljubljani, u početku samo na misnim slavljinama, a kasnije nakon osnivanja misije u svim njezinim aktivnostima.

Kao voditelj misije fra Marko nije štedio ni trud ni znanje, a toga je imao zavidno puno, da Hrvatima katolicima pruži toplu riječ, utješi molitvom, djecu vjeri i kulturi uči. Na najljepši način živio je franjevačko poslanstvo. Narod u Bosni franjevce naziva ujacima. To nije slučajno jer ujak je odmah iza majke i oca. Naš fra Marko bio je pravi ujak, ujak u krugu male katoličke obitelji u Ljubljani, predstavnik i zagovornik nas Hrvata kod slovenskih franjevaca i šire. Visoka čast koju su nama Hrvatima iskazivali i iskazuju slovenski duhovni pastiri u Ljubljani, posebice g. nadbiskup Stanislav Zore, svjedoči da su mostovi što ih je fra

Marko gradio tijekom ovoga dugog razdoblja poštovanjem i prijateljstvom cementirani. Hvala mu na tome i neka ga dragi Bog nagradi.

Još je jedno njegovo veliko djelo i monografija koju je sa suradnicima napisao i objavio 2009. godine "HRVATSKA KATOLIČKA MISIJA U LJUBLJANI". U njoj je obilje dragocjenih informacija o hrvatskim katolicima i njihovoj aktivnosti u Ljubljani vrijednih da ostanu zapisane. Zbog toga donosimo dio zapisa fra Marka Prpe o tom velikom djelu:

– SCRIPTA MANENT! Lapidarna izreka starih Latina odražava neprolaznu mudrost. Ono što nije zapisano, nije se dogodilo. Samo zapisano ostaje prisutno u povijesti! Hrvatski čovjek, onaj s tvrdog kamena, istu je mudrost izrekao još određenije i zahtjevnije: ukleši u kamen, pa će i Bog zapamtiti! Od šezdesetih godina dvadesetog stoljeća, nakon ratnih i poratnih strahota Drugoga svjetskog rata, u ondašnjem političko-društvenom sustavu, u Sloveniji se među Hrvatima, osim pojačanog doseljavanja, ništa nije događalo niti se imalo o čemu pisati i ostavljati pisana svjedočanstva. Ni u hrvatskoj i slovenskoj književnosti, barem do sada, nije ostavljeno neko poznatije literarno svjedočanstvo o tim ljudima, vremenu u kojem su živjeli i njihovim pojedinačnim sudbinama.

Prvi znak težnje za “samoprepoznava-
njem” i povezivanjem hrvatskih katoli-
ka doseljenih u Ljubljani bila je sv. misa
s lazaristom p. Stankom Žakeljom na Bo-
žić 1969. u crkvi Srca Isusova na Taboru u
Ljubljani. Kratka vijest o tom bogoslužju i
njihovom prvom (crkveno-)javnom susre-
tu bila je objavljena u zagrebačkom Glasu
Koncila 11. 1. 1979. na 9. str. s potpisom: BBB
(Božidar Brezinščak Bagola). Nakon te prve
božićne “hrvatske” sv. mise p. Žakelja sli-
jedilo je povjeravanje pastoralne skrbi za
Hrvate u Ljubljani fra Miroslavu Batarilu i
napokon (1986.) utemeljenje Hrvatske ka-
toličke misije u Ljubljani. Ovom knjigom
obilježavamo 40. obljetnicu neprekinutog
slavljenja nedjeljnih i blagdanskih svetih
misa na hrvatskome u Ljubljani.

Ista knjiga obilježava još jednu obljet-
nicu. Ljubljanska je misija u prosincu 1989.
izdala prvi broj svoga internog informativ-
nog listića “Izlazak”. Taj je listić do danas,
punih dvadeset godina, ostao skromno, ali
ipak prvo i najdugovječnije glasilo na hr-
vatskome jeziku namijenjeno hrvatskim
katolicima u Sloveniji. Nakon raspada bivše
države u Sloveniji su se pojavila još dva gla-
sila drugih dviju hrvatskih katoličkih misi-
ja (u Novom Mestu “Glasnik sv. Lenarta”, u
Mariboru “Radost i nada”). Nažalost, ta dva
glasila više ne izlaze. Osim misija svoja su
glasila izdavale i pojedine hrvatske udru-
ge. Većina ih nije bila duga vijeka. Neka se
ipak obnavljaju (“Korijeni”...). Takva su gla-

sila svojevrsno svjedočanstvo postojanja
hrvatskih ustanova i udruga u Sloveniji.
Odras su njihovih nastojanja, mogućnosti,
dometa i ograničenja. Najčešće iza takvih
glasila stoji predanost i samoprijegor neko-
licine ili tek jednog pojedinca. Zahvaljujući
takvim pojedincima, hrvatsko iseljništvo
u Sloveniji ima svoju, kakvu-takvu, doku-
mentiranu prošlost i sačuvano ishodište za
znanstvena istraživanja.

Prvi iskorak na znanstvenom području
napravljen je održavanjem skupa pod nazi-
vom “Hrvati u Sloveniji” 20. i 21. lipnja 1996.
u Hrvatskom saboru. Institut za migracije i
narodnosti (Republike Hrvatske) pod istim
je nazivom 1997. izdao zbornik, a sudioniku
s tog znanstvenog skupa g. Petru Antuno-
viću pripada zasluga da je ovom knjigom,
nakon dvanaest godina, napravljen nov
iskorak na tom području. Malen i značajan!

Ovdje objavljujemo manji dio sakuplje-
ne građe o hrvatskim katoličkim misijama
u Sloveniji s namjerom da objavljena građa
posluži, bude li to moguće, kao predložak za
jednu buduću monografiju o Hrvatskoj ka-
toličkoj misiji u Ljubljani. Dvadeset i peta
obljetnica utemeljenja misije (1986.–2011.)
povod je i predviđeni rok za objavljivanje te
monografije.

Već se tijekom sakupljanja građe namet-
nula misao kako je zapravo riječ o svojevrs-
nom kulturnom i vjerskom spomeniku
nematerijalne prirode koji strpljivo građe
i postavljaju hrvatski katolici u slovensko-
me crkvenom i društvenom prostoru. Ta-
kvi spomenici nisu rijetkost. Postavili su ih,
odnosno slične su monografije već objavile
gotovo sve slovenske i hrvatske iseljeničke
župe i misije diljem katoličkog svijeta. Kad
je riječ o Hrvatima u Sloveniji, to je prvi ta-
kav spomenik. Stoga ovu knjigu objavljuje-
mo kao podsjetnik i kao poziv na suradnju
svima koji arhivskom građom, sjećanjima i
uspomenama žele pridonijet nastajanju na-
javljene monografije o ljubljanskoj misiji.

Uz to, s ovako objavljenim arhivskim
gradivom o hrvatskim katoličkim misi-
jama u Republici Sloveniji “uklesano je
još jedno slovo” svjedočanstva katoličkog

zajedništva i supostojanja dvaju naroda, isprepleteno brojnim nitima, od obiteljskih preko povijesnih, vjerskih, kulturnih i gospodarskih veza.

Samim pogledom na prednju koranicu s otisnutim Plečnikovim likom Majke Božje Kraljice Hrvata (logotip ljubljanske misije) dobronamjerni će to svjedočanstvo doživjeti kao svojevrsan monolit s jasnom porukom neprolazne vrijednosti. Slovenski katolici Majku Božju također nazivaju svojom kraljicom i zaštitnicom. Nerijetko joj zajedno s hrvatskim katolicima hodočaste i zajednički joj se mole. Iskustvo je to doživljeno u Mariji Bistrici, na Brezju, na Kredarici... Za rješavanje svih stvarnih nesporazuma, među razumnim ljudima, vrijedi staro pravno načelo: *Fiat justitia, pereat mundus!* (Neka bude pravda makar propao svijet.)

Veseli činjenica da je ovaj knjižni uradak prvi primjer suradnje između jednog hrvatskog društva i jedne hrvatske katoličke misije u Sloveniji na ovoj razini. Znakovito je da je ta suradnja ostvarena u točki u kojoj se ukrštavaju horizontala i vertikalna čovjekova postojanja. Dokaz je to više da nada, a ne strah; poštovanje, a ne podcjenjivanje; zajednički, a ne pojedinačni interesi donose trajne plodove te pokreću i povezuju ljude na putu kroz budućnost, prema vječnosti! Kaže se da mornarski kruh ima sedam kora. Iseljenički ih ima sedamdeset puta toliko. Iskustvo s ovom knjigom omekšava barem jednu od tih kora.

Odlaskom našega fra Marka u zasluženu mirovinu, koju će provoditi u svom dalmatinskom zavičaju, ostali smo bez voditelja. Zahvaljujući trudu nacionalnoga ravnatelja dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu dr. Tomislav Markića i razumijevanju riječkoga nadbiskupa i metropolita Mate Uzinića dobili smo novoga voditelja naše misije.

Suncem obasjana nedjelja 17. studenoga 2024. godine ostat će još jedan važan, za nas katolike u Ljubljani pravi blagdanski događaj. U službu je uveden novi voditelj naše misije mons. dr. Mario Tomljanović.

Tijekom svečanoga misnoga slavlja u crkvi Marijinoga naviještenja na ljubljan-

skom Tromostovlju u službu ga je uveo pomoćni biskup mons. dr. Franc Šuštar, generalni vikar Ljubljanske nadbiskupije, koji je predvodeći misno slavlje na našem lijepom hrvatskom jeziku zahvalio hrvatskim biskupima i Ravnateljstvu dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu što su predložili i stavili na raspolaganje novog voditelja Misije.

Naš novi voditelj predstavio nam se u nadahnutoj propovijedi o važnosti kršćanske nade u ovo burno vrijeme prožetoj radošću zbog novoga početka i nastavljanja rada Hrvatske katoličke misije u Ljubljani.

U misnom slavlju i njegovoj propovijedi uživalo je oko 200 vjernika koji su imali prigodu i ispovjediti se. Ispovijedao je velečasni Miroslav Markić iz Zagreba.

U ovoj svečanoj svetoj misi sudjelovali su osim darovatelja mons. dr. Franca Šuštara i ljubljanski franjevci na čelu s gvardijanom fra Christianom Gostečnikom i riječki trajni đakon Tomislav Sikavica.

Na kraju misnoga slavlja nacionalni ravnatelj dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu dr. Tomislav Markić predstavio je novoga voditelja iznoseći najvažnije iz njegove biografije.

Mons. dr. Mario Tomljanović rođen je 1982. godine u Rijeci, a za svećenika je zaređen 2009. Studirao je u Rimu, gdje je postigao doktorat iz duhovnosti. Bio je župnik u Rijeci i Crikvenici te rektor Bogoslovije. Od 2021. godine generalni je vikar Riječke nadbiskupije.

Na kraju misnoga slavlja cvijeće i monografiju "Hrvatska katolička misija u Ljubljani" poklonili smo novom voditelju mons. dr. Mariu Tomljanoviću, dr. Tomislavu Markiću i mons. dr. Šuštaru.

Naš novi voditelj mons. dr. Mario Tomljanović dužnost će obavljati godinu dana. Zahvalni smo dragome Bogu te svima koji su se potrudili da dobijemo mladoga voditelja kojem želimo obilje Božjega blagoslova i uspjeha u vođenju misije.

Nadamo se da će ljubljanski katolici i ubuduće posjećivati misna slavlja u broju poput ovoga prigodom uvođenja našega voditelja u novu službu.

Josip Juraj Strossmayer

OSNIVAČ AKADEMIJE (4. II. 1815. – 8. IV. 1905.)

JOSIP JURAJ STROSSMAYER, biskup bosanski i srijemski s rezidencijom u Đakovu, jedan je od najpoznatijih Hrvata u svijetu, erudit i teolog, političar i neustrahoviti narodni tribun, inicijator i pokrovitelj najznačajnijih nacionalnih kulturno-prosvjetnih i znanstvenih projekata u modernoj hrvatskoj povijesti, sve svoje umne i fizičke sposobnosti ugradio je u blagostanje i napredak svog naroda.

U Osijeku, gdje je rođen 4. veljače 1815., završio je osnovnu i šest razreda srednje škole. Nakon dvogodišnjeg boravka u đakovačkom sjemeništu i ispita zrelosti (1831.–1833.) upućen je na filozofsko-bogoslovski studij Sveučilišta u Pešti, gdje je s nepunih dvadeset godina stekao naslov doktora filozofije (24. X. 1834.). Kao svećenik (16. II. 1838.) kratko vrijeme obavljao je kapelansku službu u Petrovaradinu. Na Bečkom sveučilištu u lipnju 1842. promaknut je u doktora bogoslovnih znanosti. U đakovačkom sjemenišnom liceju od 1844. predaje matematiku i prirodne znanosti. U jesen 1847. imenovan je dvorskim kapelanom i ravnateljem znamenitog kolegija Augustineum u Beču i profesorom crkvenog prava na Bečkom sveučilištu. U prijestolnici na Dunavu proveo je i revolucionarnu 1848.

godinu, a 18. studenoga 1849. imenovan je biskupom s rezidencijom u Đakovu. U službenim se spisima i nastupima redovito naziva biskupom bosansko-srijemskim ili bosanskim i srijemskim, povezujući na taj način dvije za Crkvu u Hrvata iznimno važne komponente: starokršćansko metropolitansko središte u Sirmiumu i za nacionalnu povijest prevažnu bosansku biskupiju, koja u srednjem vijeku predstavlja vezivno tkivo cjelovitog hrvatskog civilizacijskoga i kulturnog naslijeđa.

Biskup Strossmayer imenovan je 23. rujna 1851. apostolskim administratorom kneževine Srbije; 31. svibnja 1860. postaje članom proširenog Carskog vijeća; 1861.–1862. veliki je župan virovitički; 1861.–1866. zauzet je utemeljenjem Akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu; 1867. prisiljen je na političko izgnanstvo; iste godine posjećuje Pariz i Francusku; 1869.–1870. ističe se kao vrstan govornik i glasnogovornik saborske manjine na Prvom vatikanskom saboru; 1869.–1874. vrlo je aktivan pri osnivanju modernog Hrvatskog sveučilišta u Zagrebu; 8. rujna 1876. piše memoriju Ruskoj vladi; 1. listopada 1882. inaugurira velebnu katedralu koju posvećuje crkvenom jedinstvu, a u cilju njezine izgradnje proputovao je najvažnije gradove u Habsburškoj Monarhiji i Njemačkoj – Prag, München, Berlin i dr.; 27. srpnja 1888. šalje brzojavnu čestitku rektoru Kijevskog sveučilišta u povodu 900. obljetnice ruskog pokrštenja, u kojemu govori o “veličajnoj svesvjetskoj zadaći” Rusije, što je rezultiralo tzv. Bjelovarskom aferom i novim nesporazumom s carem Franjom Josipom.

Životni tijek Josipa Jurja Strossmayera završava 8. travnja 1905. u Đakovu, sjedištu dijeceze kojoj je na čelu bio punih 55 godina.

U duhu svog gesla Prosvjetom k slobodi i Zaveru i domovinu biskup Strossmayer inicirao i materijalno podržava velike nacionalne projekte kao što je utemeljenje Akademije i osnutak modernog Hrvatskog sveučilišta u Zagrebu. Inicijativu za utemeljenje Akademije pokrenuo je 10. prosinca 1860. na sjednici Banske konferencije, predavši banu Šokčeviću zakladni list na 50.000 forinti. Pitanje njezina osnutka službeno će 29. travnja 1861. u Saboru pokrenuti Ljudevit Vukotinović.

Na istoj saborskoj sjednici Strossmayer podsjeća narodne zastupnike da po njegovu mišljenju "Akademija znanosti pretpostavlja sveučilište". Naime, povratkom ustavnosti (1860.) počinje sazrijevati ideja o osnivanju modernog sveučilišta u glavnom gradu Hrvatske, koje treba postati stjecištem "mladih ljudi koji bi se za višu duševnu radnju udesili i osposobili". Hrvatski sabor 11. ožujka 1869. izglasava zakonski članak "ob utemeljenju sveučilišta u glavnom gradu Zagrebu", a đakovački biskup darom od 50.000 forinti, kao i na primjeru Akademije, potiče akciju javnog prikupljanja materijalne osnove za otvaranje modernog Hrvatskog sveučilišta, prvotni naziv koji je iz oportunističkih razloga preimenovan u Sveučilište Franje Josipa u Zagrebu.

Sjajni nastupi i briljantni govori hrvatskog prelata na Prvom vatikanskom saboru (1869.–1870.) pribavit će mu izuzetan ugled u katoličkom svijetu, pa i šire, ali ga osobna slava i popularnost neće zaustaviti u iskrenom nastojanju da hrvatski narod bude otvoren prema drugima, prije svega prema slavenskim narodima. Kao pripadnik naroda baštinika zapadne i istočne kršćanske civilizacije i kulture, ali i Metodov nasljednik na stolici sirmijskih biskupa, đakovački biskup je istinski preteča modernih ekumen-skih traženja puta k jedinstvu, otvorenom dijalogu i nalaženju elemenata koji teže slozi i suradnji u različitostima, ne opterećujući se stoljetnim naslagama nerazumijevanja i suprotstavljanja. U svom je narodu vidio istinskog posrednika između Zapada

Posljednje počivalište biskupa Strossmayera u kripti đakovačke katedrale

i Istoka, smatrajući ga pozvanim da ovim drugima prenosi stečevine zapadne civilizacije i kulture.

Najveći dobrotvor i kulturni predvoditelj hrvatskog naroda, apostol mira, razumijevanja i suradnje među ljudima i narodima, humanist i vizionar, biskup Strossmayer bio je i ostaje jedan od najvećih graditelja moderne Hrvatske, poštovan daleko izvan njezinih granica te s pravom zauzima mjesto na jednoj od najčasnijih stranica novije hrvatske povijesti.

*Hrvatska akademija
znanosti i umjetnosti*

Gostovanje KUD-a Petar Preradović iz Đurđevca u Ljubljani

POŠTOVANE ČLANICE I ČLANOVI HRVATSKOGA DRUŠTVA LJUBLJANA, željela bih u ovom kratkom štivu sažeti veliku emociju koju smo prisutni doživjeli na priredbi u Domu španskih boraca u Ljubljani 26. listopada ove godine.

Naime, u goste su nam došli članovi Kulturnoga društva "Petar Preradović" iz Đurđevca. Kulturno društvo djeluje u Đurđevcu još od davne 1873. godine. Kroz godine bogatog rada društvo je steklo velike uspjehe diljem Lijepa Naše i šire, izvan granica Hrvatske. Članovi društva su djeca, mladi i mladi po srcu.

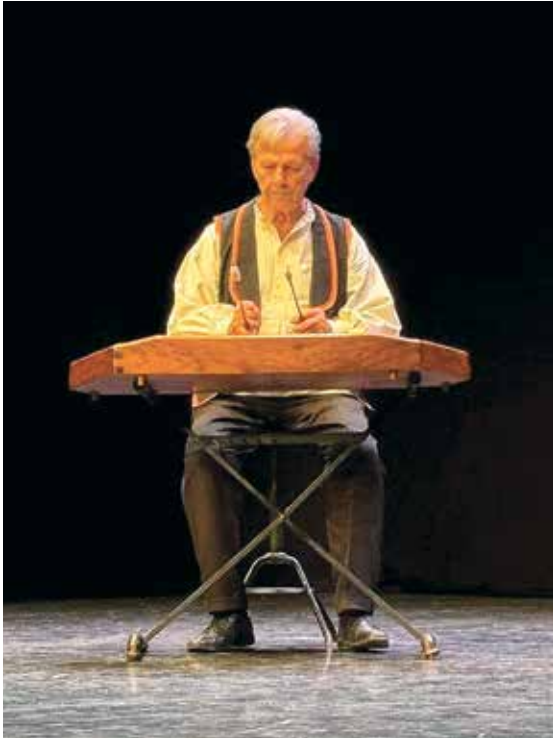
Bogat program bio je prožet plesom, pjesmom i svirkom, sve to prepleteno izvornim nošnjama koje su odlično pristajale prelijepim damama, članicama društva. Moram istaknuti i muški dio. Dečki su žarili i palili svojim šarmom i talentom.

Po zaključenoj priredbi svi skupa smo se počastili u prostorima Hrvatskog doma. Atmosfera je bila neopisivo opuštena, razigrana i prepuna pozitivne emocije. Uz bogatu i egzotičnu zakusku imali smo prigodu družiti se s našim gostima.

Osim brojnih članova našega društva i članova ostalih hrvatskih društava u Sloveniji, svojom prisutnošću počastila nas je i cijenjena opunomoćena ministrica, gospođa Vesna Odorčić.

Iz prijateljskoga grada Đurđevca pristigli su nam mnogi ugledni gosti kao što su gospođa Edita Janković Hapavel, ravnateljica, viša kustosica Muzeja Grada Đurđevca, i predsjednik KD »Petar Preradović« gospodin Đuro Bobovčan.

Cijelo društvo ugodno se opustilo uz zvuke tambure i pjesme te pjenušac. Emocije se nisu skrivale, pa je potekla i koja suzica potaknuta pjesmom rodnog kraja. Veselje i pjesma potrajali su dugo u noć.

Ovom prilikom i u ime Hrvatskoga društva Ljubljana iskazujem zahvalu svim gostima i svim prisutnima koji su nas počastili svojim dolaskom na ovo lijepo druženje.

Dragi prijatelji, iskoristila bih ovu prigodu te vam zaželjela sretan Božić. Neka radost, mir i ljubav ispune vaša srca i vaše domove. Nova godina 2025. neka obiluje blagostanjem, zdravljem i srećom.

Sekcija ručnih radova “Ruža hrvatska” u Berlinu

POSJET BERLINU I IZBJEGLICAMA iz nekadašnje Jugoslavije organizirao je za naše društvo Zavod Burja iz Rimskih Toplica u sklopu projekta Erasmus+ i mobilnost.

Posjet je bio izuzetno kvalitetno organiziran i ispunjen bogatim programom. Dolaskom u Berlin i posjetom ženama koje su svoj privremeni dom našle u tom gradu teško je bilo ostati ravnodušan na priče koje smo imale prilike čuti.

Gradske vlasti Berlina dodijelile su osobama kojima je potrebna podrška pri integraciji u novu okolinu prostorije i dio zemljišta na kojem je uređen vrlo lijep vrt. Ima tamo i cvijeća i povrća, začinskog i ljekovitog bilja te grmova i stabala s voćem. Sve to okopavaju, sade, siju i zalijevaju vrijedne ruke. Organizacija okuplja većinom žene, osobito iz Bosne i Hercegovine, a zove se Südost Europa Kultur e.V. Neformalnim programima edukacije, savjetovanja i zapošljavanja ta berlinska organizacija udružuje i podupire ranjive skupine društva, mahom starije žene.

Radom u vrtu i izradom rukotvorina nekako je puno lakše preboljeti događaje koje

su te žene preživjele tijekom ratnog pakla u Bosni i Hercegovini. A zaboraviti ih neće nikada. Boraveći u njihovom okruženju bolje smo upoznale način života i put kojim su putovale do svog privremenog berlinskog boravišta. Njihove ručno izrađene maramice s izvezenim tradicionalnim bosanskim motivima postale su simbol oporavka. Ta terapijska reakcija na ratne strahote od kojih su žene pobjegle privukla je pozornost javnosti i proizvodi su izloženi u brojnim narodnim muzejima, ne samo u Berlinu.

Tijekom druženja i radionice s bosanskim ženama dobile smo nove ideje i nov način razmišljanja o budućem radu u našem društvu. U radu tih žena lijepo je vidjeti da je svaka od njih sa sobom donijela dio svojega kraja i običaja koje dijele s domaćinima Nijemcima, a oni im svojim posjetom i idejama pomažu da se lakše užive u okolicu u kojoj žive. Boravak u Berlinu iskoristile smo za upoznavanje grada i posjet raznim ustanovama. Tom posjetom ne samo da smo odradile dio projekta nego smo imale priliku da si postavimo nove ciljeve u radu i mobilnosti.

Berlinski duh suradnje i povezanosti još će dugo odjekivati u našem radu jer smo se kući vratile pune novih znanja, iskustava i osobito s novim prijateljstvima koja će nas još dugo povezivati.

Sekcija ručnih radova “Ruža hrvatska” bila je vrlo aktivna u 2024. godini te je posjetila sljedeće gradove i odradila radionice:

1. travanj – Berlin
2. svibanj – Đurđevac
3. lipanj – Đurđevac
4. srpanj – Tavankut, Subotica
5. kolovoz – Slovačka
6. listopad – Osijek

11. međunarodni festival folklora Črnuče

MEĐIMURSKO KULTURNO UMJETNIČKO DRUŠTVO Ivan Car Ljubljana organiziralo je u svibnju 2024. godine 11. međunarodni festival folklora Črnuče.

Domaćin već tradicionalno na svoje priredbe pozove članice sekcije “Ruža hrvatska”. Ovogodišnji festival bio je prilika da se članice sekcije predstave s novim i bogatijim sadržajem. Na izložbi su prikazani novi uradci izrađeni u tradicionalnoj tehnici koja na žalost kod mlade populacije ne nailazi na odgovarajuće zanimanje. Izložba je i ovom prilikom pokazala da ima

svoje mjesto među posjetiteljima ovakvih događanja. Vrijedne članice sekcije “Ruža hrvatska” Cilka, Mila i Ankica izložbu su postavile, a posjetitelji su pozitivno ocijenili izložene uratke. Sekcija marljivo radi utorkom u prostorijama Hrvatskoga društva Ljubljana na Brilejevoj 14 u Ljubljani i održava radionice od 18:00 do 20:00 pa ovim putem pozivamo sve zainteresirane da nam se priključe i u ugodnoj atmosferi očuvamo ručne radove od zaborava.

Nastavak suradnje i prijateljstva Đurđevca s Hrvatskim društvom Ljubljana

TEKST:
EDITA JANKOVIĆ
HAPAVEL,
RAVNATELJICA I VIŠA
KUSTOSICA MUZEJA
GRADA ĐURĐEVCA

KUD PETAR PRERADOVIĆ IZ ĐURĐEVCA priredio cjelovečernji koncert pod nazivom “Pozvale su dekle dečke”

Kao nastavak 20 godina duge suradnje i prijateljstva između Grada Đurđevca i Hrvatskoga društva Ljubljana koje je započelo biciklističkom karavanom “Put prijateljstva Vukovar-Ljubljana” koja svake godine za vrijeme Picokijade prolazi kroz Đurđevac u Ljubljani je organiziran samostalni cjelovečernji koncert KUD-a Petara Preradovića Đurđevac.

Koncert “Pozvale su dekle dečke” održan je krajem listopada u Velikoj dvorani Centra kulture Španski borci u Ljubljani. KUD Petar Preradović održao je samostalni cjelovečernji koncert sa svojim sekcijama: tamburaški sastav, ženski vokalni sastav

Đurđevčice i Katarene, plesni ansambl i na cimbulama Andrija Maronić. Na koncertu u organizaciji Hrvatskoga društva Ljubljana Hrvatima u Sloveniji predstavljeno je kulturno bogatstvo Pokuplja, Bunjevačkih Hrvata, Međimurja, Gradišćanskih Hrvata, Đurđevca i cijele Podravine. Publika je s oduševljenjem i pljeskom pratila svaku njihovu plesnu točku na ovom prijateljskom koncertu.

Među mnogobrojnom publikom bili su i Milan Pavelić, predsjednik izvršnog odbora Hrvatskoga društva Ljubljana, i Jože Peter Kranjc, predstavnik Nove Slovenske zaveze, koji je na početku pozdravio publiku u dvorani, poželio gostima dobrodošlicu i ugodan boravak u Ljubljani. Pozdrave su uputili i Vesna Odorčić u ime Veleposlan-

stva Republike Hrvatske u Sloveniji i Đuro Bobovčan u ime Grada Đurđevca i KUD-a Petar Preradović. Sudjelovala je i delegacija Grada Đurđevca koju je predvodio gospodin Martin Mahović, voditelj odsjeka za gospodarstvo, financije i razvojne projekte, koji već niz godina održava prijateljstvo te kulturnu i sportsku suradnju između grada Đurđevca i Hrvatskoga društva Ljubljana.

Nakon koncerta priređen je domjenak i susret s brojnim gostima u prostoru Hrvatskoga doma Ljubljana. Zahvaljujući domaćinima u nedjelju je organizirano i razgledavanje Ljubljane, vožnja rijekom Ljubljanicom i upoznavanje sa zanimljivostima. Zbog oduševljenja prijemom s obje strane izražena je želja za ponovnim susretom i nastavkom plodne suradnje.

KULTURNO-TURISTIČKA PRIREDBA na kojoj su se treću godinu zaredom predstavila društva u sklopu Saveza hrvatskih društava u Sloveniji i Turističke zajednice iz Republike Hrvatske održana je na glavnoj Ljubljanskoj tržnici u lipnju 2024.

Članice sekcije ručnih radova “Ruža hrvatska” na toj manifestaciji predstavljale su Hrvatsko društvo Ljubljana.

Svojim zalaganjem i izvornim rukotvorinama obogatile su već tradicionalno predstavljanje hrvatske zajednice u Sloveniji.

Vrijedne članice Hrvatskoga društva Ljubljana Andreja Malnar i Ankica Pavelić posjetiteljima su ponudile originalne rukotvorine od prirodnih materijala. Također su predstavile i ponudile kulinarske specijalitete čije su recepte naslijedile od svojih mama i baka.

Izložba i štand bili su obilato posjećeni i zbog specijaliteta koji su raznježili okusne pupoljke.

Događaj je građanima Ljubljane i posjetiteljima pokazao da nas različitosti obogaćuju.

Radionice “Ruže hrvatske” u Tavankutu

DONJI TAVANKUT JE SELO U BAČKOJ, na sjeveru autonomne pokrajine Vojvodine u Srbiji. U Donjem Tavankutu prema popisu iz 2002. godine živio je 2631 stanovnik, a danas ih je gotovo 4000. Većinu čine Hrvati (mahom iz skupine Bunjevaca) i osobe koje su se izjasnile samo kao Bunjevci, koji su u svojoj zajednici vrlo aktivni, bave se umjet-

ničkim i kulturnim stvaralaštvom u koje su uključene i crkvene strukture.

Kroz ovogodišnji program radionica ručnih radova naša grupa razvila je umjetničku kreativnost u izradi uradaka od slame i upoznali smo postupak uzgoja lavande te upotrebu i izradu suvenira od lavande.

Ljudi u Tavankutu bave se izradom predmeta od slame, čuvaju i njeguju stare običaje, tako da smo prisustvovali prikazu završetka žetvenih svečanosti. Tu se u folkloru i pjesmi prikazuje sav njihov rad i trud od sjetve pa do žetve pšenice. Na kraju prikaza napravi se kruna od slame; ove godine bila je maketa Kapele svete Ane koja je proslavila 100 godina svoga postojanja. Maketa je izrađena od žitne slame koja se nosi u crkvu, ispečen je kruh po starim običajima, a mladi obučeni u narodne nošnje Bunjevaca nose krunu u procesiji u kojoj sudjeluju svi prisutni mještani i na taj način po starim običajima zahvaljuju bogu za bogatu ljetinu.

Na radionicama na kojima je sudjelovala Ruža hrvatska, sekcija ručnih radova Hrvatskog društva Ljubljana, domaćini iz Tavankuta naučili su nas raditi sa slamom i kako do slame stići upotrebljavajući različite tehnike od čišćenje do gotovog slamskog uratka. Zajednički je zaključak da svi stanovnici sela na svoj način doprinose svojim radom i zalaganjem da se ručni rad i međugeneracijska suradnja osjeti na sva-

kom koraku. Naši stari bi rekli: u slozi, razumijevanju i poštenju je moć. Stanovnici Tavankuta svojom srdačnošću i gostoljubivošću osvojili su nas pa se želimo ponovno družiti s njima i učiti nove tehnike izrade od prirodnih materijala. Zahvaljujemo organizatorima HKD Matija Gubec iz Tavankuta koji su nam omogućili nova znanja i druženja u kulturnom radu u malom mistu di sunce grli i ljubi Bačku.

Sekcija ručnih radova “Ruža hrvatska” na Picokijadi u Đurđevcu

OVOGODIŠNJA 56. PICOKIJADA ODRŽANA od 28. do 30. lipnja, a bila je i domaćin sekciji ručnih radova “Ruža hrvatska” Hrvatskoga društva Ljubljana. Središnji dio manifestacije bio je spektakl “Legenda o Picokima”, koji oživljava legendarnu povijesnu pobjedu nad Turcima kroz imponzantne scenske, audiovizualne i pirotehničke elemente. Viteški tabori i prikaz srednjovjekovnog načina življenja, sajam rukotvorina, izuzetna gastro ponuda i kulinarska natjecanja, festival kulturnih nematerijalnih dobara, aranžirana kola koja prikazuju tradicijski i težački život kakvog više nema, izložbe i zabavni nastupi samo su dio bogatog i sadržajnog programa Picokijade. U višednevnom programu sudjeluje preko 2500 članova mnogobrojnih udruga, organizacija, institucija i kreativaca iz cijele Hrvatske. Titula Europske destinacije izvr-

snosti u očuvanju nematerijalne kulturne baštine, status zaštićenoga nematerijalnog kulturnog dobra Republike Hrvatske, titula "Simply the Best" kao najbolja hrvatska tematska manifestacija i "Suncokret ruralnog turizma" jamac su kvalitete jedne od najstarijih i najvećih događanja kontinentalne Hrvatske.

Đurđevac je mali gradić u srcu Podravine; poznat je po vrijednom i aktivnom stanovništvu, različitim kulturama, kuhinjarici, a posebno po legendi o picokima i Picokijadi. Podravina, nizina uz rijeku Dravu, između rijeke i sjevernih padina Maclja, Topličke gore, Kalnika, Bilogore, Papuka i Krndije, obuhvaća približno 3400 km². Široka je od 10 do 20 km. Na jugoistoku obuhvaća i dio istočne hrvatske ravnice (slavonska Podravina sa Slatinom i pridravaska nizina Osijeka). Podravina je poznata po uzgoju različitih poljoprivrednih kultura koje uglavnom otkupljuje Podravka iz Koprivnice. Gdje prestaje Podravina, prostire se slavonska ravnica s bogatom slavonskom zemljom na kojoj uspijevaju žitarice, kukuruz, različito povrće i voće te intenzivna proizvodnja duhana.

U sklopu našeg dolaska u Đurđevac i boravka u gradu posjetili smo OPG Dedin mlin Igora Sokača, gdje smo upoznali proces "Od zrna do stola". Pokazali su nam kako se zrno pšenice posije i kako se pokosi te nakon toga suši i čisti posebnim strojem, a zatim ta ista pšenica odlazi u mlin. Od toga brašna u vlastitoj pekari u krušnim pećima peku više vrsta pekarskih proizvoda i ponude ih kupcima u trgovini koja je u kompleksu OPG-a. U mlinu se osim pšenice melju i raž i kukuruz tako da je asortiman raznovrstan. Velika pozornost polaže se recikliranju otpadnog materijala.

Posjetom Đurđevca naše radionice završavaju uz obilje novoga znanja o kulturi dragih nam domaćina i obližnjih krajeva. Odlazimo s pregršt novih saznanja o marljivim, gostoljubivim i širokogrudnim dragim prijateljima iz Slavonije, Podravine i srdačnim picokima Đurđevčanima.

JEZIK MOJ HRVATSKI

U simfoniji jezika raznih
Zvuci njegovi meni su najljepši
Njima strune duše moje bruje
U srcu ga nosim od kad za sebe znam
Njime mi majka tepala
Baka me moliti učila
Otac mi
Savjete i zavjete davao
Ponijeh ga kao blagooslov
Sa rodnoga praga
Kud god idem u sebi ga nosim
Njime se ponosim
Po njemu i sa njim ono sam što jesam
On me snaži i tugu moju blaži
Dok duša u meni diše
Riječ draga hrvatska u srcu ostaje
Blaga i lijepa traje

Katica Pavkić Špiranec

MAJCI HRVATSKOJ

Zemljo moja lijepa,
Domovino jedina!
Raširi ruke!
U zagrljaj stegni svu djecu svoju.
Onu, što se svjetlom raspuše.
I onu, što na ognjištu tvome
Ostadoše.
Posadi ih u toplo krilo majčinsko.
Priču, što je mnogi zaboraviše,
Ponovo im ispričaj.
Da je sadašnjosti bez prošlosti slijepa,
Da bez poštenja budućnosti nema.
Da je dom gnijezdo
U kojem ljubav i dobrota život rađaju.
Da ljube svoje i tuđe poštuju.
Svjetla obraza i čista srca
Svijetom hodaju.
Da i oni kao djedovi njihovi
Od stoljeća sedmog
Za navijek u svome i na svome
Cvatu, rađaju i traju.

Katica Pavkić Špiranec

Predblagdansko druženje

TEKST:
MILA VUJEVIĆ

AKO STE MISLILI DA JE PETAK 13. nesretnan dan i zbog toga niste došli na Brilejevu 14, onda ste se grdno zabunili. Propustili ste lijepu večer i simpatično ozračje. Baš smo se dobro proveli. Raspoloženje je bilo veselo. Tih nekoliko sati nismo mislili na uobičajene brige, nego se družili i nazdravili jedni drugima.

Okupili smo se zato da u društvu članova i drugih prijatelja HDL-a ispratimo ovu godinu koja polako odlazi. Bilo je i priče i pjesme i smijeha, neki među nama zadržavali su se u prostorijama društva jer je tamo ugodno i toplo, a oni hrabriji bili su vani na hladnoći i grijali se kuhanim vinom koje Milan Pavelić već tradicionalno priprema

na našim okupljanjima u prosincu. Osim vina grijala su ih i druga pića... Bilo je dosta izbora.

Naš predsjednik Filip Božić nakupovao je kao i obično dosta bureka i drugih pita koje su sve jedna bolja od druge. Još smo jednom to potvrdili. To je bilo za početak, a kasnije su slijedili domaći kolači. Najviše ih je kao i uvijek ispekla Ankica Pavelić te Nikolina Perković i Andreja Malnar koje su bile vrijedne i počastile nas. Svi su kolači bili jako slasni. Pladnjevi s ukusnim slasticama brzo su se praznili. Uz kolače smo većinom pili sokove.

Marinko Barešić bio je zadužen za puštanje glazbe. I tako smo malo popričali, razmjenjivali mišljenja i iskustva o raznim temama, komentirali najnovije događaje i

lijepo se družili. Bila je to baš ugodna večer. Vidimo se za godinu dana na istome mjestu.

Svim članovima Hrvatskoga društva Ljubljana želimo uistinu ugodne božićne blagdane. Opustite se i provedite vrlo lijepe trenutke sa svojim najdražima, zaboravite bar na neko vrijeme svakodnevne nedaće i poslovne probleme. U novu godinu uđite svježiji, zdravi i puni pozitivne energije. Sve će biti dobro ako budete dobre volje i optimistični.

Neka vam 2025. godina bude sretna, zdrava i uspješna.

Fiš-paprikaš

Uoči Božića na većini blagdanskih stolova naći će se neki riblji specijalitet, bakalar na bijelo, brudet ili u Slavoniji omiljeni fiš-paprikaš. Jedno je to od onih jela koje se ili voli ili mrzi, iako mu mnogi nisu dali ni priliku. Fiš-paprikaš ili riblja juha omiljeni je slavonski specijalitet koji se u tom dijelu Hrvatske već tradicionalno priprema na Badnjak, ali i u drugim svečanim i svakodnevnim prilikama. Kuha se u kotliću uz pomno odabrane dijelove riba i domaće začine, no ništa manje ukusan može se skuhati i kod kuće u loncu.

Sastojci

1 kg slatkovodne ribe (som i šaran)
1,3 l vode
200 ml bijelog vina
500 g luka
2 češnja češnjaka
3 žlice ulja
1 žlica slatke crvene paprike
1 suha ljuta papričica (čili)
sol, po potrebi
papar u zrnu

Priprema

1. Pripremite namirnice

Ribu očistite, operite i narežite na komade. Luk i češnjak sitno nasjeckajte.

2. Pržite luk

U većom loncu zagrijte ulje i dodajte luk. Pržite luk na laganoj vatri 3 minute. Dodajte češnjak, slatku papriku, papar i čili te pržite još minutu. Sve zalijte vodom i kuhajte 20 minuta.

3. Dodajte ribu

Dodajte ribu, bijelo vino i sol te sve lagano kuhajte 40 minuta bez miješanja.

4. Poslužite

Skuhajte tjesteninu po želji ili pripremite prilog koji volite. Poslužite toplo.

ŠUFNUDLE

TEKST I RECEPTI:
MILAN PAVELIĆ

Fine i neodoljive šufnudle jedno su od onih predivnih jela koje pamtimo još iz djetinjstva kada su ih spremale naše mame i bake. Poznate još i kao valjušci, šiškrlje ili luleki, one su jednostavan i ukusan obrok za brzi ručak ili večeru.

Prave se od krumpirovog tijesta, pa su po tome vrlo slične knedlama. Razlika je što se rade bez punjenja, a uz to su i drugačijeg, valjušastog oblika. Potrebni sastojci su vrlo jeftini i dostupni, tako da ne čudi da je ovo jelo bilo čest izbor na stolovima u neka davna vremena kada se na policama trgovina nije moglo naći toliko namirnica kao danas.

Sastojci:

600 g krumpira

50 g maslaca ili margarina

1 jaje

300 g glatkog brašna

sol

Za posluživanje:

100 ml ulja

150 g krušnih mrvica

šećer

Priprema

Krumpiru oguliti koru, oprati ga i narezati ga na manje komade. Ubaciti narezani krumpir u hladnu vodu, staviti na štednjak i posoliti ga. Kad zakipi, kuhati na laganoj vatri 10-ak minuta i kad je gotov (provjeriti vilicom), procijediti ga. Protisnuti krumpir u pire, dodati maslac ili margarin i sve izmiješati. Razbiti jaje i umutiti ga u kajganu te dodati u pire.

Opet sve umiješati. Zatim u zdjelu dodati brašno i ostatak soli. Sve dobro umiješati da se dobije kompaktna i glatka smjesa. Smjesu izbaciti na podlogu, te još kratko izmijesiti rukama.

Zatim od tijesta napraviti formu valjka. Rezati na manje komade, a onda svaki komad rastanjiti u manji dugački valjak debljine oko 2 centimetra. Tanki valjak rezati nožem na komade na otprilike 2 centimetra dužine (proizvoljno se može rezati na komade drugačije dužine).

Svaku šufnudlu još malo povaljati rukom kako bi dobila lijepi duguljasti oblik.

U većoj posudi staviti da zakipi voda i posoliti. Kada zakipi, ubaciti šufnudle unutra, i kad šufnudle isplivaju na površinu, kuhati još dvije minute. Skuhane šufnudle vaditi iz posude te ih isprati pod mlazom vode. Ulje uliti u tavu i kad se zagrije, na njemu pržiti mrvice.

Kad mrvice dobiju zlatno žutu boju, u njih prebaciti šufnudle i oprezno miješati da se šufnudle dobro uvaljaju u mrvice sa svih strana. Poslužiti s kristal šećerom dok su još tople.

